

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه امام جعفر صادق (علیه السلام) شهرستان بویین زهرا

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

اهمیت زکات و مصارف آن در اسلام

استاد راهنما

سرکار خانم زارعی

استاد داور

حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای کاظم لو

پژوهشگر

افسانه چگینی

شهریور ۱۳۹۷

الله الرحمن الرحيم

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه امام جعفر صادق (علیه السلام) شهرستان بویین زهرا

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

اهمیت زکات و مصارف آن در اسلام

استاد راهنما

سرکار خانم زارعی

استاد داور

حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای کاظم لو

پژوهشگر

افسانه چکینی

شهریور ۱۳۹۷

تحمیدیه

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْأَوَّلِ بِلاِ أَوَّلٍ كَانَ قَبْلَهُ ، وَالْآخِرِ بِلاِ آخِرٍ يَكُونُ بَعْدَهُ .

الَّذِي قَصَّرَتْ عَنْ رُؤْيَيْهِ أَبْصَارُ النَّاطِرِينَ، وَعَجَزَتْ عَنْ نَعْتِهِ أَوْهَامُ الْوَاصِفِينَ.

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ.^۱

سپاس و ستایش خدای راکه در «اولیت»، بی آغاز و در «آخریت»، بی انجام است (ازلی وابدی است)؛

خدایی که دیده های بینندگان، از دیدار جمال او فرومانده،

و اندیشه ستاینندگان، در وصف کمال او عاجز و ناتوان است. درود و صلوات بر پیامبر عظیم الشأن حضرت محمد

و خاندان مطهرشان .

^۱ -دعای اول صحیفه سجادیه

تقدیم بہ:

حضرت بقیۃ اللہ الاعظم، ارواحناہ فداہ، صاحب الزمان (عجل اللہ تعالیٰ الفرجہ الشریف)

تقدیم بہ:

خدائی کہ آفرید جہان را، انسان را، عقل را، علم را، معرفت را، عشق را و وجود کسانی کہ عشقشان را در وجودم دمید.

و

مقدس ترین واژہ ہاد لغت نامہ دلم، مادر مہربانم کہ زندگیم را دیون مہر و عطوفت آن می دانم. پدر، مہربانی شفق، بردبار و حامی. ہمسرم کہ نشانہ لطف

الہی در زندگی من است. برادر و خواہرم ہمراہان ہمیشگی و پشوانہ ہای زندگیم.

و

ہر آن کس کہ مرا کلامی آموخت.

نتیجه گیری:

آن چه در این پژوهش مطرح شد، ما را به این امر رهنمون می سازد که اسلام به صورت یک مکتب صرفاً اخلاقی و یا فلسفی و اعتقادی، ظهور نکرد، بلکه به عنوان یک «آیین جامع» که تمام نیازمندی های مادی و معنوی در آن پیش بینی شده، پا به عرصه ظهور گذاشت و نیز با نظر به اینکه اسلام، توجه خاصی به حمایت از محرومان و مبارزه با فاصله طبقاتی دارد، نقش «بیت المال» و «زکات» که یکی از منابع درآمد «بیت المال» بسیار پر رنگ و است. از اهمیت بسزایی برخوردار می گردد.

بر اساس اینکه زکات از واجبات دین اسلام است، مسلمانان باید مقدار معینی از ۹ قلم کالا شتر، گاو، گوسفند، طلا، نقره، جو، گندم، خرما، کشمش را برای مصرف در زندگی فقرا و سایر امور عمومی و اجتماعی بپردازند. کسانی که زکات به آن ها تعلق می گیرد عبارت اند از: فقرا، مساکین کارگزاران، مولفه القلوب، بردگان، بدهکاران، سیل الله و ابن سیل.

پرداخت زکات آثار فردی و اجتماعی بسیاری دارد و این آثار نشان دهنده اهمیت و جایگاه بالای زکات است از جمله آثار فردی و اجتماعی بدین شرح است: درمان بخل، بیمه کردن مال، کینه زدایی، ایجاد تعمیق روابط، برادری و غیره. همچنین و عدم پرداخت آن آسیب های اقتصادی و فرهنگی بی شماری را به جامعه می رساند که از جمله آن تلف شدن اموال، انتقام دو برابر، کمبود قحطی، بی برکتی و ... است.

در پایان تحقیق راهکارهایی برای گسترش زکات بیان شده است که با تقویت باورهای دینی و اعتقادی، بیان آثار و برکات زکات در جامعه، بیان آثار سوء ترک زکات، استفاده از رسانه های گروهی در امر اطلاع رسانی می توان به گسترش پرداخت زکات در جامعه کمک کرد.

فهرست منابع

*قرآن کریم

- ۱- انوری، حسن، فرهنگ بزرگ سخن، ج ۱، تهران، سخن، ۱۳۸۱ ش.
- ۲- بغدادی (مفید)، محمد بن محمد نعمان، المقنعه، مترجم: محمد باقر بهبودی، قم، جامعه مدرسین ۱۴۱۰ ق.
- ۳- بروجردی، حسین، جامع الحادیت، ج ۱۵، قم، حوزه علمیه قم، ۱۳۹۹ ق.
- ۴- بحرانی، یوسف، الحقائق الناضرة مترجم: محمود علوی، ج ۱۲، جامعه مدرسین قم، بی تا.
- ۵- پاینده، ابوالقاسم، نهج الفصاحه، بی جا، سازمان انتشارات جاویدان، ۱۳۲۴ ش.
- ۶- جوهری فارابی، اسماعیل بن حماد، صحاح الغه، مترجم: جمال قرشی محمد بن عمر بن خالد، ج ۲، دارالعلم، بیروت، بی تا.
- ۷- حویزی، عبدالعلی بن جمعه، تفسیر نورالثقلین، مترجم: هاشم رسولی محلاتی، ج ۵، اسماعیلیان، قم، ۱۴۱۵ ق.
- ۸- حر حاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، ج ۹، قم، موسسه آل البيت (ع)، ۱۴۰۱ ق.
- ۹- حلی، حسن بن یوسف، تذکره الفقها، ج ۵، موسسه آل البيت (ع)، بی تا، به نقل از کتاب زکات محسن قرائتی.
- ۱۰- حلی، نجم الدین ابوالقاسم جعفر بن حسن، المعبر، مترجم: عبدالرسول عمادی، قم، بوستان کتاب، بی تا.
- ۱۱- حلی اسدی، جمال الدین ابومنصور حسن بن یوسف بن مطهر، مختلف الشیعه، ج ۳، مترجم: ابوالحسن اخوان صراف، بی جا، بی تا.
- ۱۲- حکیم، محسن، مستمسک العروة، ج ۹، مترجم: عباس قمی، تهران دینا، ۱۳۹۲.
- ۱۳- حمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید، انتشارات امیرکبیر، تهران، ۱۳۸۱ ش.

۱۴- راغب اصفهانی، ابوالقاسم، مفردات راغب، ترجمه سیدغلامرضا خسروی حسینی، ج ۱، چاپ دوم، انتشارات مرتضوی، ۱۳۷۵.

۱۵- رحیمی نیا، مصطفی، ترجمه المنجد، ج اول، چ چهارم بهار، ۱۳۹۳.

۱۶- طریحی، فخرالدین، مجمع البحرین، ج ۳، مترجم: باقرساروخانی، چ ۳، تهران کتاب فروشی مرتضوی، ۱۴۱۶ ق.

۱۷- طوسی، ابی جعفر محمد بن الحسن، الخلاف، ج ۴، مترجم: محمد کاظم مصطفوی، موسسه نشر اسلامی، قم، ۱۴۰۷ ق.

۱۸- طوسی، محمد بن الحسن، تهذیب الاحکام، ج ۱۰، تهران، دارالکتب اسلامی، ۱۳۶۵ ش.

۱۹- طوسی، محمد بن حسن، امالی طوسی، ج ۲، مترجم: صادق حسن زاده، قم، اندیشه هادی، بی تا.

۲۰- طوسی، ابو جعفر محمد بن حسن بن علی بن حسن، المبسوط، ج ۱، مترجم: محمد آصف، تهران، ۱۳۸۷ ش.

۲۱- عاملی جبعی، زین الدین بن نورالدین علی بن احمد، مسالك، ج ۱، مترجم: ابوالحسن محمدی، تهران، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۶۴ ش.

۲۲- غزالی، محمد بن محمد، الاقتصاد، دارالکتب علمیه، تهران، بی تا.

۲۳- قرائتی، محسن، زکات، تهران، ستاد اقامه نماز، ۱۳۲۴ ش.

۲۴- قمی، عباس، سفینه البحار، ج ۳، مترجم: هادی صلواتی، نوید اسلام انتشارات کتاب عقیق، چاپ دوم، ۱۳۹۳ ش.

۲۵- قرشی، علی اکبر، قاموس قرآن، ج ۳ و ۴، تهران، دارالکتب الاسلامیه، بهار ۱۳۷۸ ش.

۲۶- فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، الوافی مترجم: فقیه ایمانی، ج ۱۰، چ اول، نشر مکتب امام امر المومنین، ۱۳۸۸ ش.

۲۷- کلینی، محمد بن یعقوب، ابو جعفر، کافی، ج ۳، چ ۱، قم، دارالحدیث للطباعة والنشر، ۱۴۲۹ هـ.ق.

۲۸- _____، فروع کافی، ج ۴، بی جا، مرکز بحوث دارالحدیث، ۱۴۳۰ ق.

۲۹- موسوی عاملی، محمد بن علی، مدارک الاحکام، مترجم: جمشید سميعی، ج ۵، بی جا، موسسه آل البيت

(ع)، بی تا.

۳۰- محسنی گرکانی، احمد، زکات در اسلام، قم، پیام مهدی (عج)، چ دوم بهار، ۱۳۸۰ ش.

۳۱- مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۱۳، بی جا، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۶ ش.

۳۲- مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، ج ۹۶، بی جا، بیروت، ۱۴۰۳ ق.

۳۳- محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، ج ۵، چ ۸، قم، سازمان چاپ و نشر دارالحدیث، ۱۳۷۹ ش.

۳۴- مکی، شمس الدین ابو عبدالله محمد بن محمد بن حامد، الدروس الشرعیه، ج ۲، مترجم: حسن

احمدیان، قم، موسسه آل البيت (ع)، بی تا.

۳۵- موسوی خوئی، ابوالقاسم، موسوعه الخوئی، ج ۲۳، مترجم: محمد حسن مولی زاده شکوی، قم، معارف اهل

البيت (ع)، بی تا.

۳۶- موسوی خمینی، روح الله، ترجمه تحریر الوسیله، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، تهران، ۱۳۹۲.

۳۷- مجله فرهنگ جهاد، پاییز و زمستان ۱۳۸۴، شماره ۴۱ و ۴۲

۳۸- نجفی، محمد حسن، جواهر الکلام، ترجمه الغدیر، بی جا، بیروت، ۱۴۰۱ ق.

۳۹- نراقی، احمد بن محمد مهدی، مستند الشیعه، ج ۱، قم، موسسه آل البيت (ع)، ۱۳۵۷ ش.

۴۰- نوری، حسین بن محمد تقی، مستدرک الوسائل، ج ۱، قم، موسسه آل البيت (ع)، ۱۴۰۸ ق.

۴۱- همدانی، رضا، مصباح الفقیه، مترجم: محمد باقری، ج ۱۳، دارالفکر، قم، بی تا.

۴۲- هندی البرهانی فوری، علاء الدین علی المتقی بن حسام الدین، **کنز العمال** مترجم: جلال الدین

سیوطی، ج ۶، دایرة المعارف اسلامی، تهران، ۱۳۱۴ ق.

۴۳- یزدی، کاظم، **العروة الوثقی**، مترجم: عباس قمی، ج ۴، تهران دینا، ۱۳۹۲ ش.

۴۴- مجله فرهنگ جهاد، پاییز و زمستان ۱۳۸۴، شماره ۴۱ و ۴۲